

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΑ ΥΦΑΣΜΑΤΑ

Η ΧΡΗΣΗ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΩΝ ΥΦΑΣΜΑΤΩΝ

Σε αυτή την ενότητα θα μάθω για:

- τη χρησιμότητα των υφασμάτων στην καθημερινή ζωή.
- τον τρόπο κατασκευής κλωστών και υφασμάτων.
- τις πρώτες ύλες της νφαντουρχίας.

Στο περιβάλλον που ζεις, είσαι πλαισιωμένος από υφάσματα. Στο σπίτι, στο σχολείο, στο παιχνίδι έρχεσαι σε επαφή με αρκετά αντικείμενα τα οποία είναι φτιαγμένα από ύφασμα.

Ανάφερε μερικά τέτοια αντικείμενα.

Μερικά από αυτά τα χρησιμοποιείς για να ντύνεσαι ο ίδιος (ατομικός ρουχισμός), ενώ κάποια άλλα τα χρησιμοποιείς για το σπίτι (οικιακός ρουχισμός).

Γράψε μερικά είδη ατομικού και οικιακού ρουχισμού

Ατομικός ρουχισμός	Οικιακός ρουχισμός

Ας δούμε λοιπόν από τι αποτελείται ένα ύφασμα...

Πείραμα

Θα χρειαστείς:

- ένα μικρό κομμάτι ύφασμα
- ένα κομματάκι κλωστή
- μεγεθυντικό φακό.

- Πάρε ένα καλό μεγεθυντικό φακό και ένα κομμάτι ύφασμα και μελέτησέ το.
- Δοκίμασε επίσης να το ξεφτίσεις λίγο στα άκρα.

Τι παρατηρείς; Από τι αποτελείται αυτό το ύφασμα;

Πάρε τώρα ένα κομμάτι κλωστή και δοκίμασε να τη ξεφτίσεις. Παρατήρησέ τη στο φως ή με μεγεθυντικό φακό. Τι παρατηρείς;

Κοίταξε
με το φακό σου κι άλλα
υφάσματα, όπως είναι το ύφασμα από το
παντελόνι ή τη φούστα, τη φανέλα της
γυμναστικής, το σακάκι και το πουλόβερ σου.
Είναι τα ίδια;

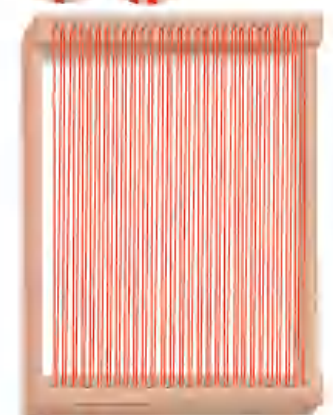
Τα υφάσματα αποτελούνται από κλωστές οι οποίες υφαίνονται ή πλέκονται μεταξύ τους. Πιο παλιά οι γυναίκες υφαίναν τα υφάσματα χρησιμοποιώντας τον αργαλειό. Ήταν μια δουλειά πολύ δύσκολη, αλλά και κουραστική. Σήμερα η δουλειά αυτή γίνεται γρήγορα και εύκολα στα υφαντουργεία.

Τι λες; Θα ήθελες κι εσύ να φτιάξεις το δικό σου ύφασμα;

Θα χρειαστείς τα ακόλουθα υλικά:

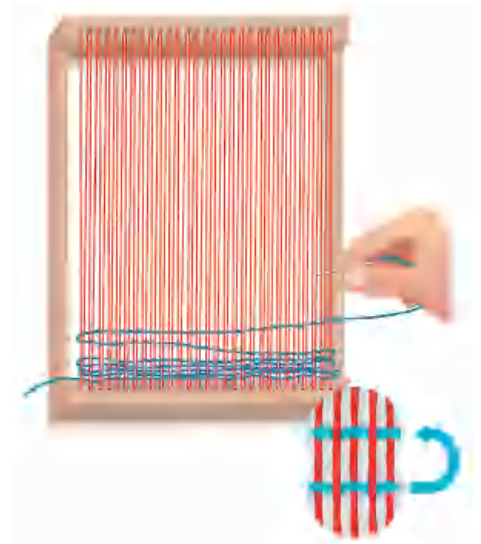
- ένα τελάρο σε διαστάσεις περίπου 20 X 20 εκ., το οποίο να έχει στις δύο απέναντι πλευρές καρφωμένα μικρά καρφιά σε ίσες μεταξύ τους αποστάσεις
- ψαλίδι
- μαλλί
- μακριές και λεπτές λωρίδες από άχρηστα υφάσματα (προαιρετικό)
- χοντρή βελόνα.

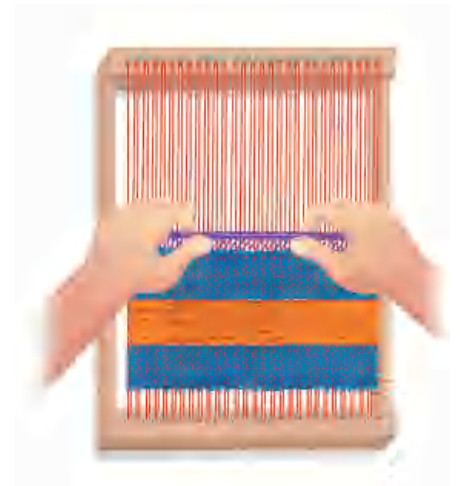
Τρόπος εργασίας

1. Πάρε ένα μεγάλο κομμάτι μαλλί και δέσε το στο πρώτο καρφί της μιας πλευράς του τελάρου.
2. Στη συνέχεια τράβηξε το μαλλί από το καρφί της μιας πλευράς στο καρφί της απέναντι πλευράς, όπως φαίνεται στο σχήμα. Αυτές τις σειρές με το μαλλί θα τις ονομάσουμε **στημόνι**.

3. Σε μια χοντρή βελόνα πέρασε μαλλί (αν θέλεις, μπορείς να χρησιμοποιήσεις διαφορετικό χρώμα) ή μια λεπτή λωρίδα υφάσματος. Πέρασέ το εναλλάξ κάτω και πάνω από το στημόνι.
4. Όταν τελειώσεις τη σειρά, επανάλαβε το ίδιο αλλά αυτή τη φορά αντίστροφα, όπως φαίνεται στο σχήμα. Αυτές τις σειρές θα τις ονομάσουμε **υφάδι**.

5. Όταν υφάνεις αρκετές σειρές, σπρώξε το υφάδι με μια αραιή χτένα, έτσι που να μαζευτεί στην άκρη του τελάρου.
6. Σε λίγο θα αρχίσει να δημιουργείται ένα κομμάτι ύφασμα.

7. Όταν φτιάξεις αρκετό ύφασμα, κόψε με προσοχή τις άκρες του στημονιού στο σημείο που βρίσκεται κοντά στα καρφιά και δέσε τις διπλανές κλωστές μεταξύ τους, για να μην ξηλωθεί το ύφασμά σου. Η πλευρά του υφάσματος που δεν ξηλώνεται λέγεται **ούγια**.

ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΥΦΑΣΜΑΤΩΝ

Από τα πανάρχαια χρόνια οι άνθρωποι χρησιμοποιούσαν τα φυτά και τα ζώα ως πρώτη ύλη για την παραγωγή υφασμάτων. Αυτό εξακολουθεί να ισχύει μέχρι και σήμερα. Οι ίνες που παίρνει ο άνθρωπος από τα φυτά ή τα ζώα ονομάζονται **φυσικές** και διακρίνονται σε **φυτικές** και **ζωικές**. Τις φυτικές ίνες τις παίρνουμε κυρίως από το βαμβάκι και το λινάρι, ενώ τις ζωικές τις παίρνουμε από το μαλλί του προβάτου και το μεταξοσκώληκα.

Βαμβάκι

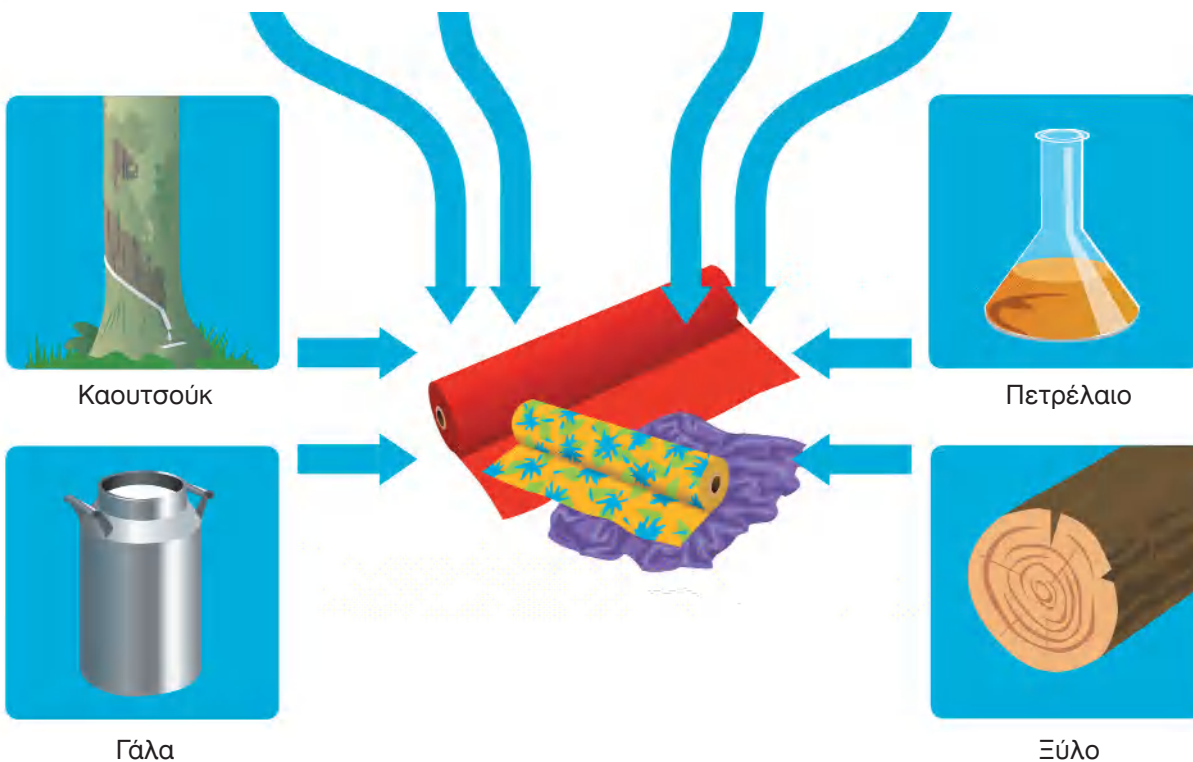
Λινάρι

Μαλλί

Μετάξι

Γύρω στα μέσα του 20ού αιώνα άρχισε η παραγωγή και άλλων τεχνητών πρώτων υλών που προέρχονταν από το καουτσούκ, το γάλα, το πετρέλαιο και το ξύλο. Αυτές ονομάζονται **συνθετικές ή τεχνητές ίνες**.

Η ιστορία του μεταξοσκώληκα

Η Κίνα ήταν γνωστή για την παραγωγή μεταξιού από το 2000 π.Χ. Επειδή οι Κινέζοι φοβόντουσαν ότι, αν έπαιρναν και άλλες χώρες το μεταξοσκώληκα, θα έχαναν το μονοπώλιο στην παραγωγή μεταξιού, είχαν απαγορεύσει την εξαγωγή αυγών των μεταξοσκωλήκων από την Κίνα. Τον 6ο αιώνα μ.Χ., την εποχή του αυτοκράτορα Ιουστινιανού, δύο καλάνεροι από το Βυζάντιο, ο Μεθόδιος και ο Κύριλλος έκρυψαν μέσα στα μπαστούνια τους αυγά του μεταξοσκώληκα και τα μετέφεραν στο Βυζάντιο. Έτσι η παραγωγή μεταξιού έγινε γνωστή και στην Ευρώπη.

- Εφαρμόζω τα βασικά στάδια της ραπτικής για να φτιάξω μια αβλή κατασκευή.
- Χρησιμοποιώ τη φαντασία μου και εργάζομαι δημιουργικά.
- Χρησιμοποιώ τα είδη ραπτικής με ασφάλεια.
- Οργανώνω αποτελεσματικά την εργασία μου.
- Αξιολογώ τον τρόπο οργάνωσης, την εργασία και την κατασκευή μου.

Τώρα που ξεκινάς τη ραπτική, είναι καλό να οργανώσεις το «κουτί ή τσαντάκι ραπτικής». Σ' αυτό θα έχεις μαζεμένα κάποια υλικά που θα χρειάζεσαι όχι μόνο στο σχολείο, αλλά και στο σπίτι, όταν θέλεις να ράψεις κάτι ή να φτιάξεις μια κατασκευή.

Για να εξοπλίσεις το κουτί ραπτικής θα χρειαστείς:

- Βελόνια
- Καρφίτσες
- Ψαλίδι
- Μέτρο
- Δαχτυλήθρα
- Σαπουνάκι (σημαδόπετρα)
- Κλωστές
- Λεπτόκολλα

Μην πετάς κορδέλες, κουμπιά, αποκόμματα από υφάσματα, αφού σε κάποια κατασκευή μπορούν να σου φανούν πολύ χρήσιμα.

Πριν χρησιμοποιήσεις τα υφάσματα για να δημιουργήσεις οτιδήποτε, θα πρέπει να ξέρεις ότι η ραπτική είναι μια μορφή καλλιτεχνικής δημιουργίας. Για να πετύχει αυτό που θέλεις να φτιάξεις, πρέπει να έχεις υπόψη τα βασικά στάδια της ραπτικής. Αυτά τα στάδια είναι περίπου τα ίδια σε όλες τις κατασκευές.

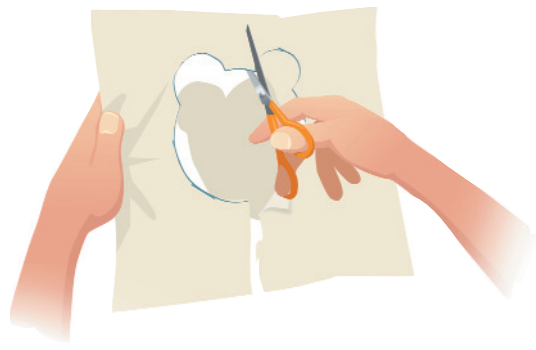
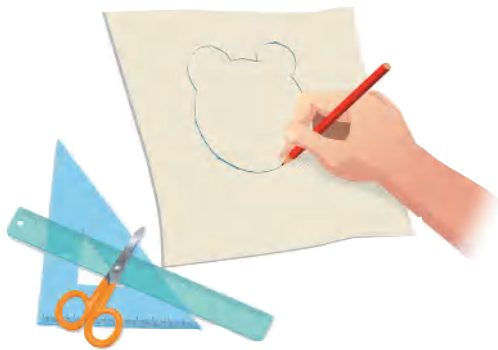
Κατασκευή του πατρόν

Το πρώτο στάδιο είναι η κατασκευή του πατρόν. Το πατρόν είναι το περίγραμμα της κατασκευής σου στο μέγεθος που θα έχει, όταν τελειώσει.

Για να φτιάξεις το πατρόν θα χρειαστείς:

- Λεπτόκολλα
- Μαλακό μολύβι
- Μέτρο ή ρίγα
- Ορθογώνιο τρίγωνο
- Ψαλίδι

Το πατρόν μπορείς να το σχεδιάσεις μόνος σου ή να το αντιγράψεις από ένα βιβλίο ή περιοδικό. Αφού το σχεδιάσεις, το κόβεις γύρω-γύρω με το ψαλίδι.

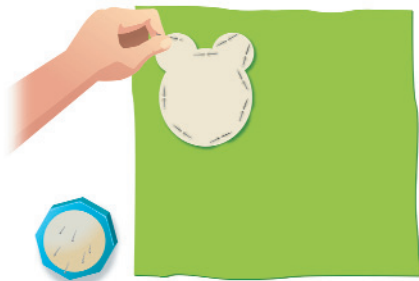

Προετοιμασία του υφάσματος

Αφού ετοιμάσεις το πατρόν, επιλέγεις το ύφασμα που θα χρησιμοποιήσεις. Είναι απαραίτητο το ύφασμα να είναι εντελώς επίπεδο, γι' αυτό, αν έχει τσαλακωθεί, σιδέρωσέ το προσεχτικά.

Θα χρειαστείς:

- Ηλεκτρικό σίδερο
- Σταθερή και επίπεδη επιφάνεια τραπεζιού
- Καρφίτσες
- Σαπουνάκι (σημαδόπετρα)
- Ψαλίδι

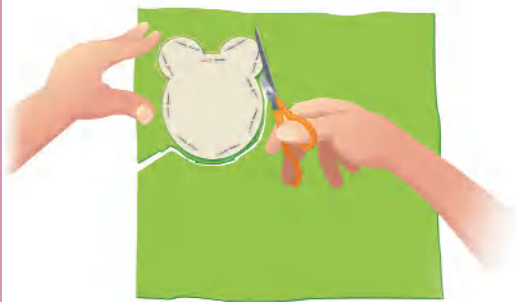
Τοποθέτηση του πατρόν στο ύφασμα

Τοποθέτησε τα δύο κομμάτια του υφάσματος το ένα πάνω στο άλλο και καρφίτσωσε πάνω τους το πατρόν. Καλό είναι, αν μπορείς, να καρφιτσώσεις με τέτοιο τρόπο το πατρόν, ώστε να εξοικονομείς ύφασμα.

Σημάδεμα του υφάσματος

Σημάδεψε το ύφασμα ακριβώς γύρω από το πατρόν.

Κόψιμο

Προτού κόψεις το ύφασμα, έλεγξε ότι η κατασκευή σου έχει καρφίτσωθεί και σημαδευτεί σωστά.

Διακόσμηση κατασκευής

Αφαίρεσε τις καρφίτσες και το πατρόν και διακόσμησε την κατασκευή σου με υλικά που σου αρέσουν.

Τρύπωμα

Τοποθέτησε μαζί τα δύο κομμάτια υφάσματος χωρίς το πατρόν και καρφίτσωσέ τα. Στη συνέχεια, στερέωσέ τα με τη βελονιά τρυπώματος. Αφού τελειώσεις το τρύπωμα μπορείς να αφαιρέσεις τις καρφίτσες.

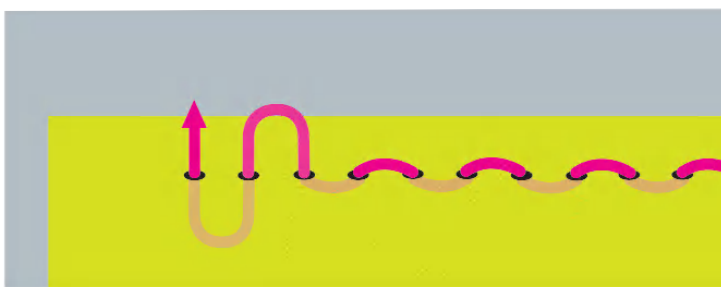

Τέλειωμα

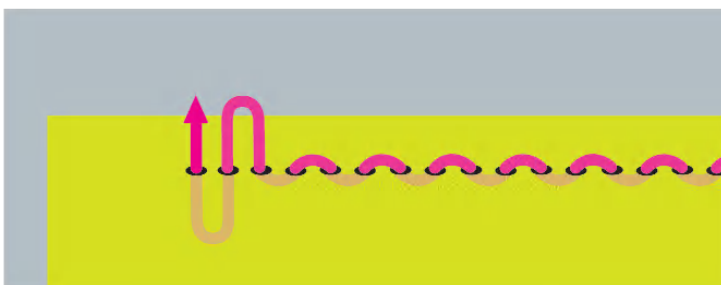
Χρησιμοποίησε διακοσμητική κλωστή και ράψε την κατασκευή σου με πατητή βελονιά, πισωβελονιά ή φεστόνι. Όταν ολοκληρώσεις, αφαιρέσε το τρύπωμα.

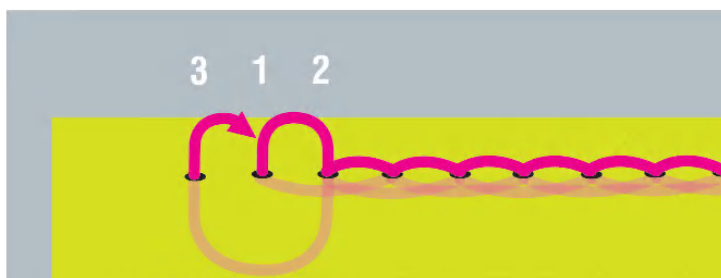
ΒΕΛΟΝΙΕΣ

Τρύπωμα

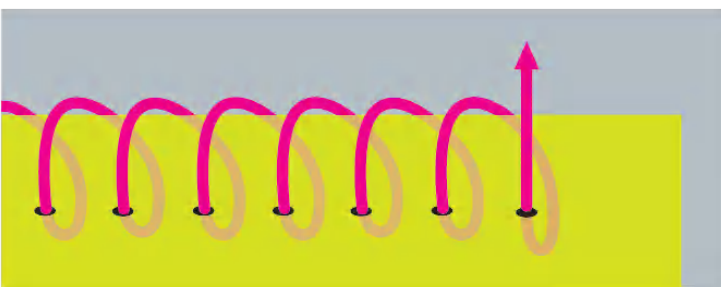
Πατητή

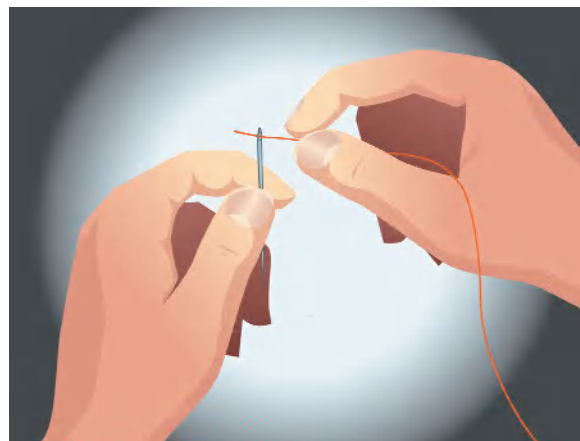
Πισωβελονιά

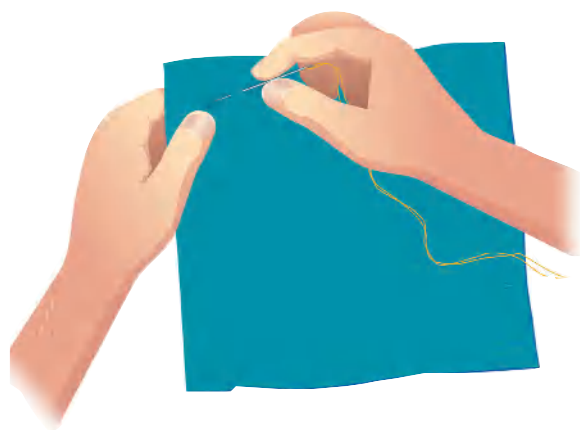
Φεστόνι

Πανωβελονιά ή Καρίκωμα

Περνώ την κλωστή στο βελόνι.

Ράβω στο ύφασμα.

Χριστουγεννιάτικη κάρτα

Υλικά

- Τσόχες σε διάφορα χρώματα
- Χαρτονάκι χρωματιστό A4
- Καρφίτσες
- Σαπουνάκι (σημαδόπετρα)
- Ψαλίδι
- Λεπτόκολλα
- Γόμα

Σειρά εργασίας

1. Αποφάσισε το σχέδιο και τα χρώματα που θέλεις να έχει η κάρτα σου.
2. Ζωγράφισε το σχέδιο ακριβώς στο μέγεθος που το θέλεις πάνω σε λεπτόκολλα.
3. Κόψε το κάθε κομμάτι ξεχωριστά.
4. Καρφίτσωσε τα κομμάτια αυτά στα ανάλογα χρώματα τσόχας, σημάδεψέ τα με το σαπουνάκι και κόψε τα.
5. Κόλλησέ τα στο χαρτονάκι.
6. Διακόσμησε την κατασκευή σου με κορδέλες ή μαρκαδόρους ή γκλίτερς.

Χριστουγεννιάτικο καδράκι

Υλικά

- Τσόχες σε διάφορα χρώματα
- 1 κομμάτι σακούλα δαστάσεων 17 X 12 εκ.
- Καρφίτσες
- Σαπουνάκι (σημαδόπετρα)
- Ψαλίδι
- Λεπτόκολλα
- Γόμα

Σειρά εργασίας

1. Αποφάσισε το σχέδιο και τα χρώματα που θέλεις να έχει το καδράκι σου.
2. Ζωγράφισε το σχέδιο ακριβώς στο μέγεθος που το θέλεις πάνω σε βουτυρόκολλα.
3. Κόψε το κάθε κομμάτι ξεχωριστά.
4. Καρφίτσωσε τα κομμάτια αυτά στα ανάλογα χρώματα τσόχας, σημάδεψέ τα με το σαπουνάκι και κόψε τα.
5. Κόλλησέ τα στη σακούλα.
6. Διακόσμησε την κατασκευή σου με κορδέλες ή μαρκαδόρους και στερέωσε ένα κομμάτι μαλλί ή σχοινάκι για μπορείς να την κρεμάσεις.

Ζωάκια από τσόχα

Υλικά

- 2 κομμάτια τσόχα (να έχουν και τα δύο το ίδιο χρώμα)
- Κουβαρίστρα Νο 8
- Βελόνι
- Καρφίτσες
- Σαπουνάκι (σημαδόπετρα)
- Λεπτόκολλα
- Βαμβάκι ή σφουγγαράκια

Σειρά εργασίας

(Ακολουθήσε τα στάδια των σελίδων 93-94)

1. Σχεδίασε και κόψε το πατρόν της κατασκευής σου.
2. Τοποθέτησε μαζί τα δύο κομμάτια τσόχας και καρφίτσωσε πάνω τους το πατρόν.
3. Σημάδεψε με το σαπουνάκι σου την τσόχα.
4. Άφησε απόσταση περίπου μισού εκατοστομέτρου γύρω από το πατρόν και κόψε την τσόχα.
5. Αφαίρεσε το πατρόν και τις καρφίτσες και διακόσμησε την κατασκευή σου.
6. Τοποθέτησε μαζί τα δύο κομμάτια της κατασκευής και ράψε τα με πατητή βελονιά, χρησιμοποιώντας διακοσμητική κλωστή.
7. Προτού τελειώσεις τη βελονιά, άφησε ένα μικρό άνοιγμα για να γεμίσεις την κατασκευή σου με βαμβάκι ή σφουγγαράκια.

(Εισηγήσεις για περισσότερες κατασκευές υπάρχουν στο βιβλίο «Ενδυμασία – Υφάσματα, Ε΄ - Στ΄ Δημοτικού, βοήθημα για το δάσκαλο».)